

Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAIŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік LIX № 22 (3485) Варшава, 2 червня 2024 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254

Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

56-й Дитячий фестиваль української культури в Ельблонзі. с. 10

П'ять років президентства Зеленського. с. 6

Ювілейний конкурс «З Підляської криниці». с. 8

ISSN 027-8254

Фото Григорія Сподарика

Григорій СПОДАРИК

Про своє минуле меншини мають писати самі

У польський публічний простір не вміщається розповідь нацменшин про їхнє минуле. Держава протягом років не змінила цього і, найімовірніше, не змінить.

У цьому переконані автори книжок про історію української та білоруської нацменшин у Польщі, представники цих громад – Петро Тима та Анета Примака-Онішк. Зустріч з ними 21 травня організував Український дім у Варшаві. Вихідним пунктом дискусії стали книжки «Каміння мусило полетіти. Затирання минулого Підляшшя» (Анета Примака-Онішк) та «Сплетення. Розмови про українців з Польщі з Петром Тимою» (Петро Тима та Іза Хруслінська). Автори зауважили, що проблема, пов'язана з наданням меншинам голосу, який розповідає про минуле та дуже часто зовсім протилежний до загальноприйнятих уявлень, має тривалу історію. Складнощі виникають також тому, що погляд на історію, зокрема події II Речі Посполитої, сьогодні формують телебачення та інтернет-повідомлення, а не наукові видання та діалог. Крім того, найбільші партії поширюють пропаганду та формують історичну політику, подібну до тієї, що існувала в ПНР. Цей наратив стає тотальним, а тема Волині витісняє інші події часів Другої світової війни та повоєнних польсько-українських відносин.

– Згідно з цим наративом усі вчинки українців були націоналістичними. Такий наратив легко перейшов від ПНР до часів III Речі Посполитої, – зазначив Петро Тима. За його словами, це можна простежити, наприклад, в обґрунтуванні, за яким припинено розслідування щодо визнання акції «Вісла» комуністичним злочином і злочином проти людства. У цьому документі немає перспективи та усвідомлення того, що деякі польські дії були націоналістичними, спрямованими на знищення українського життя, а акція «Вісла» стала лише доповненням цього процесу.

Тим часом Анета Примака-Онішк зауважила, що акція «Вісла» була примусовою, а українців вивозили з природного для них місця й розпорошували. Це суттєва відмінність від трагедії біженства, яка охопила білорусів. Воно все ж таки мало самостійний характер і проходило на основі договору про обмін населенням. Розрізнення відбувалося за релігійним, а не мовним критерієм. Але силового варіанту не було.

– Єдиним фактором, який спонукав до переміщення, була діяльність польського підпілля, вбивство кількох людей у селі під час одного з набігів чи пограбувань, – зауважила Анета Примака-Онішк. Щоб уникнути такої долі,

деякі з православних білорусів змушені були змінювати свою релігію. Це своєю чергою призвело до втрати білоруського характеру багатьох місцевостей.

Петро Тима нагадав, що на території колишнього Люблінського воєводства відбувалася колонізаційно-ревіндикаційна акція, проведена за участю польських державних інституцій. Її метою було цілковите усунення виявів православ'я та українського фактора. І знову ж таки – ця тема стала предметом кількох наукових досліджень, але в публічному просторі її ніхто не торкається. Якщо щось і говорять, то лише про останній аспект – знищення православних церков у 1938 році. Не згадують, як на подальші події Другої світової війни вплинуло те, що раніше людям доводилося тікати на Волинь, щоб слухати проповіді рідною мовою. Або ж те, що польське військо багнетами примушувало людей переходити з православ'я до римо-католицизму. Влада проводила колонізаційну діяльність і на Волині, де кілька тисяч українських селян змушені були змінити віру. Петро Тима також звернув увагу на події останніх років війни та антиукраїнські акції Армії Крайової й селянських батальйонів. Сучасний опис цих подій пом'якшений і не розповідає про те, що більшість їхніх жертв були жінками та дітьми, а деякі українські місцевості взагалі припинили своє існування. Водночас сьогодні вулиці називають іменами командирів таких польських формувань, а дослідження про долю українських жертв маргіналізовано або взагалі не проводять. У ширшому польському публічному просторі також немає відомостей про те, що тодішні дії, скеровані на зміну етнічного складу населення, мали системний характер: греко-католикам і православним не продавали землю, не брали на роботу в органи адміністрації. На додаток сьогодні в інтернеті буде багато інформації про дивізію СС «Галичина» і майже жодної згадки про те, що представники української та білоруської меншин у 1939 році воювали у польській армії, захищаючи спільну країну. Тому Петро Тима говорить про регрес. На його думку, на початку 1990-х був діалог і громадянський підхід до меншин. В останні роки це було замінене націоналістичним розумінням держави, її інститутів та історії.

Розмивання, фальсифікація чи недомовленість правдивої історії, як зауважила Анета Примака-Онішк, особливо стосується прикордонних регіонів. Бо саме там часто практикують спроби довести одвічну польськість цих земель. Таку діяльність провадять, наприклад, різноманітні місцеві фонди, які мають підтримку як місцевої, так і центральної влади. За цією схемою була створена публікація про те, що у 1944 році українські солдати, яких напоїли білоруські селяни, зруйнували церкву православного монастиря в Супраслі. Хоча насправді виконавцями були тут німці. До цього ж репертуару належить замовчування на офіційному сайті міста Лісько його української історії та пояснення туристам, які відвідують церкву в Любачеві, що тут проживало греко-католицьке населення без зазначення його національності. У Радимно взагалі не кажуть, що там була церква, проте організовують реконструкцію «волинської різанини». Проблема в тому, що видання з фальшивими даними потрапляють до бібліотек, і саме їх беруть учні, коли готують шкільні завдання про місцеву історію. У таких бібліотеках немає книжок Анети Примаки-Онішк та Петра Тими.

Павло ЛОЗА

Фото з архіву Українського дому

Провокаційний напис на фасаді Українського дому

На фасаді головного офісу фонду «Український дім» невідомі залишили трафаретні написи українською та польською мовами: «Нам потрібні вибори». Представники варшавської організації говорять про російську провокацію, спрямовану на росіян.

Написи з'явилися на дверях Українського дому у Варшаві на вулиці Заменгофа 1 у ніч з 21 на 22 травня.

Працівники фонду негайно звернулися до поліції, яка прийняла повідомлення та почала розслідування.

Члени організації вважають, що акція є спробою поставити під сумнів легітимність української влади та посіяти ворожнечу поміж представниками української спільноти в Європі.

Подія пов'язана з тим, що 20 травня закінчилася п'ятирічна президентська каденція Володимира Зеленського. Однак, відповідно до української Конституції, фундаментальне правило державного управління – це безперервність здійснення державної влади. Президент України передає свої повноваження голові Верховної Ради або працює до моменту вступу на посаду новообраного президента. А більшість українців не може уявити проведення виборів під час війни, як і представники фонду «Український дім».

– Про інцидент, як про це вказує поліція, повідомило також Посольство України у Варшаві, – каже голова організації Мирослава Керик. Активістка додає: такий же напис з'явився на тротуарі перед будівлею Консульства України.

– Те саме, в ту ж ніч, – розповідає українка.

Через день після інциденту члени фонду знайшли профіль людини у фейсбуці, де було опубліковано фото Українського дому тільки з деякими з цих написів.

– На фото лише три написи, а з іншого боку від входу стіна ще чиста. Також на цьому профілі є відео з написом перед консульством. Власник профілю або безпосередньо відповідальний за це, або знав, що така акція з розпалювання конфлікту буде організована, і прийшов знімати, – зазначає голова фонду.

Інформацію про профіль у фейсбуці, на якому розміщені фотографії, члени організації передали поліції.

– Коли я побачила написи на вході до будинку, то спочатку не зрозуміла про які вибори йдеться. Так само, коли я спілкувалася з журналістами інформаційних агентств України, вони теж не розуміли про які вибори йдеться. Це просто наратив, спрямований на російський ринок для їхньої пропаганди, – вважає Мирослава Керик та наголошує, що це акція європейського масштабу.

Виявилося, що ідентичні написи, використавши подібний трафарет, невідомі розмістили 21 травня на надгробку Степана Бандери в Мюнхені в Німеччині. ●

→ – На прикордонні надалі залишаються елементи стигматизації і те, що можна було б назвати «биттям українців з Польщі волинською бейсбольною битою». У місцевому наративі немає нюансування чи досвіду українців у цьому просторі. Через це в громаді з'являються страхи, як за часів ПНР, – відзначив Петро Тима.

Чи є спосіб подолати це й рухатися далі? За словами Анети Примаки-Онішк, свою позицію потрібно представляти голосно і широко, серед іншого, видаючи книги про історію своїх меншин. Варто також налагоджувати стосунки з «місцевими охоронцями польської національної пам'яті».

– Можливо, це не принесе великого ефекту, але це завжди можливість поговорити і викликати бодай хвилину вагання в їхній позиції, – зазначила авторка.

Так само вважає і Петро Тима, кажучи, що потрібно демонструвати відсутність своєї згоди на порушення правди та фактів, а отже, і викреслювання присутності національних меншин у публічному просторі.

На початку повномасштабної агресії росії проти України багато хто вірив, що після акцій солідарності

польсько-українські відносини налагодяться. Вибірчі кампанії та традиційна антиукраїнська карта швидко показали крихкість цього порозуміння. Варто нагадати, що його формулу розробляли роками, також із залученням церков. Як сказав Петро Тима, нині бачимо, що ці зусилля й процеси провалилися. Тому, за його словами, союзників і партнерів до дискусії слід шукати не на державному рівні, а на місцевому та серед різних низових ініціатив. Водночас діалог не може будуватися на образах гарних церков та ідилічного співіснування на прикордонні.

Адам Бальцер, політолог і публіцист, який вів зустріч в Українському домі, сказав, що Польща може взяти уроки в Україні, коли йдеться про відносини з меншинами. Він навів приклад кримських татар та їхню широку присутність в українській політиці, музиці, кіно та спорті.

– Не буде змін, якщо не буде більшої присутності представників меншин в елітах, – сказав Адам Бальцер. Однак поки що ми маємо ситуацію, коли в Сеймі демократичної Польщі вперше немає не лише українця, а й жодного представника будь-якої іншої меншини. ●

Фестиваль української культури подорожуватиме трьома містами

Фонд «Просвіта» запрошує на концерт у межах XXVIII Мандрівного фестивалю української культури, що відбудеться 21-23 червня у Колобжезі, Члопі та Валчі.

Під час фестивалю виступатимуть пісенно-танцювальний ансамбль «Полтава» й тріо бандуристок «Вишиванка» з Полтави, етнелектропанк гурт «Гуцул-хуліган» з Івано-Франківська, Валецький академічний хор та солісти Валентина Колісник і Володимир Данілов.

Дати та місце концертів:

21 червня – Колобжег, Регіональний центр культури (ul. Solna 1), початок о 17:00,

22 червня – Члопа, Осередок культури (ul. Osiedlowa 9), початок о 17:00,

23 червня – Валч, Валецький центр культури (Plac Zesłańców Sybiru 3), початок о 12:00.

Вхід на концерти – вільний.

Конференція у Гданську про польсько-український діалог і відносини у XX столітті

12 червня в Поморському центрі педагогічної освіти в Гданську відбудеться конференція «Історія в діалозі. Польсько-українські відносини у XX столітті». Під час зустрічі двоє істориків – український та польський – представлять свої погляди на це питання з особливим акцентом на 1918-1945 роки. Перший учасник – професор Олександр Зайцев. Українець спеціалізується на політичній історії міжвоєнної Західної України та українському націоналізмі, працює на історичному факультеті Українського католицького університету у Львові. Другий – професор Гжегож Мотика, який досліджує польський рух опору під час II Світової війни та польсько-українські відносини. Зараз є членом колегії Інституту національної пам'яті, а з 2024 року – директором Військово-історичного бюро (Wojskowe Biuro Historyczne).

У програмі також зазначена панельна дискусія істориків, яку модеруватиме професор Ігор Галагіда, викладач історії історичного факультету Гданського університету. Науковець спеціалізується на темах, пов'язаних із польсько-українськими відносинами у XX столітті, а також історією української меншини в Польщі, представником якої він є.

Адресатами конференції є насамперед вчителі історії та предметів, пов'язаних із сучасним життям, початкових і середніх шкіл Поморського воєводства.

Зустріч відбудеться з 14:00 до 16:30 за адресою: Поморський центр педагогічної освіти (PCEN) у Гданську (ul. Hallera 14), зала № 318.

Інтеграційний день дитини в Перемишлі

Дітячі ОУП з Перемишля запрошують 2 червня всіх дітей та їхні родини до спільного святкування Дня дитини.

У програмі – концерт «Овочевого оркестру», «Гордонки», шоу мильних бульбашок, ліплення з глини, зона фотографій-полароїд, татування, розмальовування футболок, спільний малюнок тощо.

Організатори забезпечують харчування та напої. Вхід на подію – вільний. Відбудеться вона за адресою: ul. o. Krystyna Szykowskiego 1. Початок – 12:00.

Автори фотографій з України – переможці Grand Press Photo

22 травня у Варшаві відбувся ювілейний гала-конкурс Grand Press Photo.

– Я вірю у фотографію. Можливо, вона не зможе змінити світ, але є дороговказом для нас. Це важливо і для наших дітей, адже завдяки світлинам вони бачать, що з нами сталося, – зазначив у вітальній промові на гала-вечорі голова журі Євген Малолетка, нагадавши, що війна в Україні почалася у 2014 році.

Під час виступу український фотокореспондент розповів про війну та представив світлини з України, серед яких – блокади Маріуполя, де він перебував.

Опісля були оголошені імена переможців, зокрема в трьох найважливіших номінаціях: «Фотографія двадцятиліття», «Фотографія року», а також названо лауреата нагороди «Фотограф двадцятиліття».

У першій категорії перемогла світлина Якуба Шимчука, автора одного з найвідоміших знімків Революції Гідності 2014 року, де батько стоїть на колінах біля вбитого сина. Фото зроблено у Києві 20 лютого у Чорний четвер.

– Історія прискорюється, ви можете це побачити на представлених знімках, – сказав лауреат. – Ця фотографія досі живе в мені. Сподіваюся, що вся ця історія, побудована фотографіями, нагородженими на цьому конкурсі, матиме гарний кінець. І цього я від усього серця бажаю Україні, українцям, героям України, а також нам – полякам, європейцям.

Серед фотографій фіналістів найкращим кадром знову стала робота Войцеха Гжедзінського. Також це вчергове, коли темою фотографії переможця є війна в Україні.

Репортер зняв її у червні 2023 року після того, як російська ракета «Іскандер» влучила в ресторан у Кра-

маторську. Вибух півтонної ракетної боеголовки вбив тринадцять людей, поранив понад шістьдесят і знищив популярне місце зустрічі цивільних, гуманітарних працівників, солдатів і журналістів. Більшість загиблих були працівниками ресторану. Героїня його фото – українка Ірина.

– Ірина вижила. Після досить тривалої реабілітації вона ходить, хоча її викопали з-під завалів. Це хороші новини. Але одна журналістка, Вікторія Амеліна, яка працювала на місці, загинула під час атаки, – повідомив переможець премії «Фотографія року», який також отримав відзнаку «Фотограф двадцятиліття». Войцех Гжедзінський закликав допомагати Україні. – Війна в Україні не закінчилася. Точно триває. І зараз я відчуваю, що це один із найважчих моментів. Тому допомога не закінчилася. Це марафон, у якому кожного дня, навіть на місцевому рівні, ви теж можете щось зробити й допомогти, щоб ця війна не поширювалася далі.

Під час гала-вечора також було вручено нагороди у 5 окремих номінаціях та 3 номінаціях за репортаж.

Grand Press Photo, організований журналом «Press» у 2005 році, є найпрестижнішим польським конкурсом для професійних фотожурналістів, які працюють у пресі та онлайн-редакціях, фотоагентствах чи фрилансерами.

Фото з фейсбук-сторінки Grand Press Photo

У Сенаті проголосували за продовження легального перебування українських біженців у Польщі

22 травня Сенат Польщі в повному обсязі ухвалив зміни до спецзакону про допомогу громадянам України у зв'язку з війною. Депутати проголосували за те, щоб продовжити термін легального перебування українських біженців до 30 вересня 2025 року. Ідеться про українців, які отримали номер PESEL з позначкою UKR.

Нагадаємо, що поправки до закону про допомогу громадянам України у зв'язку з війною польський Сейм прийняв 15 травня. У правках сказано, зокрема, про те, що отримувати фінансову допомогу за програмою 800+ можна буде тільки в тому випадку, якщо діти навчаються в польських школах. Про нові врегулювання ми писали у попередньому номері тижневика.

Благодійний концерт у Битові на підтримку армії

19 травня у церкві св. Юрія у Битові (Поморське воєводство) відбувся благодійний концерт, присвячений творчості Тараса Шевченка. Про це повідомлено на сайті

Ольштинсько-Гданської єпархії УГКЦ, а автором допису є Мирослава Ганаско.

Після недільної літургії віряни мали нагоду послухати пісень у виконанні битівського ансамблю «Лілея». У програмі прозвучало п'ять творів на слова Кобзаря та пісня на слова Василя Симоненка «Виростеш ти, сину».

«Лілея» – це молодий гурт, якому неповні два роки. Спочатку творили його жінки і дівчата – українки, народжені в Польщі та Україні. Нещодавно колектив поповнили два чоловічі голоси. Керівниця гурту – Ілона Сорока, молода співачка із Запоріжжя. У творчій праці їй допомагає Христофор Фай – член українського чоловічого хору «Журавлі».

Після концерту парох отець Степан Прихожденко від імені всіх присутніх подякував співакам за концерт. Побажав подальших творчих успіхів і на сцені, і в церковному хорі та подарував виконавцям ікону Богородиці.

Концерт мав благодійний характер. Хор «Лілея» зібрав на підтримку ЗСУ 3300 злотих. Хористи розділили гроші на три благодійні збори в Україні – по 1100 злотих.

Одну частину коштів хористи переказали на машину для хлопців із Сокальщини, адже саме звідти у сорокових роках були виселені українці, нащадки яких живуть сьогодні у Битівському повіті.

Фото з архіву Мирослава Гарасима, голови битівського гуртка ОУП

Учні «шашкевичівки» – серед найталановитіших на Підкарпатті

Видання powiny24.pl, посилаючись на Підкарпатську кураторію освіти, оприлюднило рейтинг початкових шкіл, які мають найбільшу кількість переможців і лауреатів конкурсів, організованих кураторією.

До переліку з 23 шкіл також увійшла початкова школа при Комплексі загальноосвітніх шкіл № 2 ім. Маркіяна Шашкевича в Перемишлі.

Перемиська «шашкевичівка» за 2023/2024 шкільний рік мала 6 лауреатів конкурсів: троє – з української мови, одного – з фізики, одного – з математики й одного – з англійської мови.

Дискусія про відбудову Маріуполя

15 травня в Українському домі у Варшаві відбулася дискусія на тему «Пам'ять і переосмислення: як працювати з травматичним досвідом війни». У ній взяли участь рідні військових, які захищали місто у 2022 році та потрапили у російський полон.

Це був завершальний захід у межах виставки «Лабіринти незламних міст», присвяченої Маріуполю та руйнуванням, яких зазнало місто під час російської агресії. На виставці представлено відомі будівлі українського міста у мирний час та в період руйнації. Окрема інтерактивна частина виставки була присвячена візуалізації майбутнього Маріуполя від урбаністів і архітекторів.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

Фото автора статті

П'ять років президентства Зеленського

20 травня виповнилося п'ять років президентства Володимира Зеленського. Коли у 2019 році відбулася його інавгурація, ніхто не навіть припустити не міг, що на Зеленського чекають найбільші виклики та небезпеки, з якими зіткнеться Україна від моменту проголошення незалежності у 1991 році.

Конференція, 3 березня 2022 року

За нормальної ситуації Зеленський мав би почати свій другий термін 21 травня (за умови перемоги на виборах). Або ж на його місце прийшов би новий президент. Однак війна відсунула питання виборів.

Ані партнери України, ані самі українці не ставлять під сумнів законність перебування Зеленського на посаді глави держави після 20 травня. Цим займається росія та її пропагандисти.

24 травня під час зустрічі з Олександром Лукашенком у Мінську владімір путін, відповідаючи на питання про можливі мирні переговори з Україною, заявив, що виходить з того, що легітимність президента Зеленського «закінчилася». Здавалось би, нічого нового в російській пропаганді, однак на тлі зустрічі двох диктаторів, які перебувають при владі кілька десятиліть, це прозвучало смішно.

Професор Олексій Гарань, науковий керівник фонду «Демократичні ініціативи», який роками займається дослідженнями громадської думки, наголошує, що більшість українців згодні з тим, що вибори не можна проводити під час війни. Тому ніхто в Україні не сумнівається в законності президентства Зеленського після 20 травня.

– Питання легітимності Зеленського цікавить лише росію та «вигідних дурнів» на Заході, які не розуміють, що відбувається під час війни, висловився професор Гарань у розмові з «Газетою Виборчою».

Сьогодні Зеленський зовсім не схожий на самого себе п'ять років тому. Війна залишила на ньому помітний слід, як

і на всіх в Україні. Але це також прискорило його політичну освіту, або, можна сказати, перетворило його на політика.

Через п'ять років після інавгурації росіяни упродовж багатьох місяців атакують східну частину країни, а 10 травня вони відкрили новий фронт на північ від Харкова. Люди, які бачили президента останніми днями, кажуть, що він виглядає пригніченим і сильно напруженим.

2019: несподівана зміна місць

Коли ім'я Зеленського вперше з'явилося в опитуваннях серед інших кандидатів у президенти у 2018 році, це сприйняли як жарт. Актор і комік Зеленський вже мав «президентську» авантюру, хоча тільки в кіно. У серіалі «Слуга народу» він зіграв учителя історії Василя Голобородька, який випадково стає президентом.

21 квітня Зеленський переміг Порошенка у другому турі, набравши 73,2% голосів. Науковий керівник фонду «Демократичні ініціативи» Олексій Гарань вважає, що п'ять років тому переміг популізм. Але справа не лише у цьому. Нині покійна Ірина Бекешкіна з фонду «Демократичні ініціативи» підкреслювала, що виборців Зеленського об'єднало протистояння політичній еліті.

20 травня 2019 року його шлях до парламенту був обставлений як справжнє шоу: усміхнений Зеленський ходив пішки, вітався з людьми, фотографувався. Свою першу промову в парламенті новий президент почав із того, що «кожен із нас є президентом». Йшлося не лише про 73% виборців, які за нього голосували, а про всіх українців.

Закінчити війну

Під час інавгураційної промови Зеленський наголосив, що найважливіше завдання – зупинити війну на Донбасі. І заявив, що заради досягнення цієї мети готовий на все.

– Не ми почали цю війну. Але ми ті, хто має закінчити цю війну! – сказав Зеленський

Через тиждень після інавгурації Зеленський відправився з першою робочою поїздкою на передову в Луганську область.

Перші дії Зеленського принесли певні результати. У вересні 2019 року Росія звільнила 35 громадян України. Серед них був і режисер Олег Сенцов, якого засудили в росії до 20 років таборів.

Здається, Зеленський був щиро переконаний, що війну можна закінчити шляхом прямих переговорів з путіним. Опоненти звинувачували його в повній відірваності від реальності і, насамперед, побоювалися, що він піде на значні поступки для досягнення цієї мети.

У грудні 2019 року Зеленський дивився путіну в очі в Парижі під час зустрічі лідерів «нормандського формату». Невідомо, чи розумів він уже тоді, що з путіним неможливо порозумітися, принаймні на тих умовах, які підходили Україні. Але путін і його команда, ймовірно, розуміли, що Зеленський не буде слухняним партнером, готовим йти на поступки. Що попри його заяви, він не готовий до миру за будь-яку ціну, тобто на російських умовах.

24 лютого 2022 року почалася найважливіша роль у житті Зеленського. Він не втік із Києва, як дехто боявся цього чи очікував. Навпаки, із президента миру він швидко перетворився на президента війни та зміг використати свій талант, щоб мобілізувати Захід, майже щодня звертаючись із закликами про постачання зброї, розмовляючи з лідерами, виступаючи в Інтернеті перед парламентами та різними асамблеями і даючи інтерв'ю.

Реформи в умовах миру і війни

Окрім припинення війни, виборчим гаслом Зеленського було також бажання притягнути до відповідальності попередників.

– Наш пріоритет – не боротьба з корупцією, а перемога над нею. Демонізація енергетики, деолігархізація в медіа, – зазначив Зеленський на початку травня 2019 року.

Однак його зв'язки з Ігорем Коломойським викликали сумніви. Опоненти також побоювалися, що деолігархізація може стати зброєю у боротьбі з політичними опонентами.

Першими під деолігархізацію потрапили проросійські політики та бізнесмени, головним обличчям яких був Віктор Медведчук, якого ще називають «кумом путіна». Спочатку рішенням Ради національної безпеки і оборони (РНБО) закрили три підконтрольні йому інформаційні телеканали, а в травні 2021 року суд обрав Медведчуку домашній арешт.

Опоненти звинуватили команду Зеленського у тому, що дії РНБО є поспішним розв'язанням. Щоб підійти до цього питання системно, парламент ухвалив закон, який прийнято називати «законом про олігархів» або «законом про деолігархізацію».

Війна внесла свої корективи, чимало найбагатших людей втратили свої активи. Саме тому список олігархів досі не оновлено, адже оцінити реальні статки найбагатших українців наразі неможливо. З іншого боку, деякі з них, наприклад, номер один серед олігархів – найбагатший українець Рінат Ахметов – бере активну участь у сприянні зміцненню оборони країни та армії і запевняє, що не є олігархом.

На початку вересня 2023 року до Ігоря Коломойського постукали співробітники СБУ. Йому повідомили про підозру у вчиненні шахрайства в особливо великих розмірах та відмиванні грошей. Олігарх і досі перебуває під вартою.

Але деолігархізація є лише елементом ширших реформ, метою яких має стати боротьба з корупцією та відновлення системи правосуддя. Реформи продовжуються, незважаючи на війну, і, що більше, незважаючи на труднощі та критику, їх цінують партнери. Після російського вторгнення Україна отримала статус кандидата в ЄС і, можливо, найближчим часом можна буде розпочати переговорний процес. Гірша ситуація із запрошенням України до НАТО. Цієї мети не вдалося досягти на минулорічному саміті Альянсу.

Невдачі

Від самого початку найслабшим місцем Зеленського були кадри. Першим головою адміністрації Зеленського став юрист Андрій Богдан. Його репутація була такою собі: він працював в уряді Миколи Азарова, а також був адвокатом олігарха Ігоря Коломойського. Його давнім другом був Андрій Портнов, який вважався проросійським політиком і був радником Януковича з юридичних питань. Портнов, який після Майдану втік до Австрії, повернувся в Україну після перемоги Зеленського. Незалежні ЗМІ писали, що Портнов мав вплив на деякі рішення Офісу президента, хоча офіційно не займав жодної посади.

Згодом в Офісі президента України з'явився Олег Татаров, який асоціювався з МВС часів Януковича. У 2020 році з'явилася інформація, що НАБУ підозрює його в посередництві при передачі хабара.

У лютому 2020 року Богдана на посаді голови ОПУ змінив Андрій Єрмак. Також юрист, який спеціалізується на міжнародному праві. Його висунення викликало чергову хвилю критики. Були звинувачення у причетності його брата до корупційних скандалів. Єрмак відповідав за відновлення

«нормандського формату» при врегулюванні конфлікту на Донбасі. Тому він відповідав за контакти з російською стороною, що лише посилювало підозри проти нього. Незважаючи на скандали та звинувачення, Єрмак залишається найбільш довіреним співробітником Зеленського, а після російської агресії його роль ще більше посилилася. І це викликає занепокоєння в Україні та західних партнерів України.

Можливо, саме через кадрові проблеми команда Зеленського не змогла адекватно оцінити російську загрозу. Осінь 2021 року вже була тривожною. На Заході говорили про майбутню велику війну, але Зеленський і його оточення запевняли, що росія знову грає в ігри і не готова до великої війни. Опоненти пізніше часто критикуватимуть його за те, що «у травні ми всі будемо смажити шашлики». На їхню думку, знехтувавши загрозою та попередженнями США, команда Зеленського не підготувала належним чином країну до оборони.

З сьогоднішньої перспективи виглядає дивним, що наприкінці січня, коли світ боявся, що росія може напасти на Україну, українське правосуддя взялося за экс-президента України. Петро Порошенко став підозрюваним у державній зраді у розслідуванні незаконних поставок вугілля з підконтрольних проросійським сепаратистам районів Донбасу. Прихильники экс-президента та він самий впевнені, що справа була політичною помстою з боку Зеленського.

В липні 2022 року у відставку відправили голову Служби безпеки України Івана Баканова, друга дитинства Зеленського. І вже після російського вторгнення виявилось, що в лавах СБУ були зрадники, які допомагали російській армії.

Як довго Зеленський буде президентом?

«Одразу хочу вас запевнити – я йду на один термін, щоб змінити систему на благо нашого майбутнього», – запевняв Зеленський, який балотувався на виборах у січні 2019 року.

Але вже в травні 2020 року під час конференції з нагоди першої річниці свого президентства він заявив, що одного терміну може не вистачити для виконання своїх обіцянок.

російське вторгнення одразу відкинуло питання виборів. Щоправда, у прямий спосіб Конституція забороняє лише вибори до Верховної Ради, але ухвалений закон про воєнний стан забороняв будь-які вибори в Україні.

Цю позицію підтримують і українці.

– Коли ви запитуєте українців, посилять чи послаблять вибори країну, вони відповідають, що послаблять, – наголошує професор Гарань.

На це є практичні причини. Йдеться в першу чергу про безпеку, особливо у прифронтовій зоні. Крім того, є питання забезпечення чесної передвиборчої кампанії для всіх кандидатів і питання голосування воїнів та українців за кордоном.

І все ж усе вказує на те, що команда Зеленського роздумувала над проведенням виборів минулого року.

– З огляду на ці показники, якби вибори проходили зараз, Зеленський мав би хороші шанси на перемогу (під кінець березня довіряло йому 58% українців). Тому я думаю, що дехто з його оточення враховував цей варіант, – каже Олексій Гарань.

У жовтні минулого року сам Зеленський в інтерв'ю румунським ЗМІ заявив, що братиме участь у виборах, якщо вони пройдуть під час війни. Він також додав, що не має наміру балотуватися, якщо наступні вибори відбудуться після закінчення війни. ●

Наймолодші учасники конкурсу – діти із садочка в Більську-Підляському

Людмила ЛАБОВИЧ

Фото авторки статті

Продовжують традицію і змагаються – Конкурс української пісні «З Підляської криниці»

79 виконавців узяло участь у ювілейному XX Конкурсі української пісні «З Підляської криниці». 19 травня в Більському будинку культури в Більську-Підляському відбулися конкурсні прослуховування, тижнем пізніше, 26 травня, найкращі виконавці українських пісень виступили на врочистому гала-концерті.

Це один із найбільших заходів Союзу українців Підляшшя, який за 20 років свого існування показав, що є велике зацікавлення виконанням українських пісень, до того ж не лише серед підляських українців. Щороку не бракує охочих, щоб показати себе ширшій публіці, за перші місця змагаються солісти, дуети, тріо, квартети, ансамблі й хори. Це не лише виконавці, відомі з українських заходів у регіоні, але й білоруські колективи, співаки з-поза Підляшшя та останнім часом також мігранти з України. На сцені звучить традиційний і опрацьований фольклор, етнофолк, хоролий спів, сучасна та авторська пісня.

– У конкурсі беруть участь різні покоління – діти, молодь та старші виконавці, – говорить Лука Бадовець, організатор конкурсу, заступник голови Союзу українців Підляшшя. – Хочемо продовжувати співочу традицію регіону, але

це також файна забава, змагання та наука поведінки на сцені.

Уже 20 років у проведенні конкурсу бере участь Єлизавета Томчук. За цей час, як учителька української мови та художня керівниця українського ансамблю пісні й танцю «Ранок» з Більська-Підляського та фольклорного колективу «Родина» з Дуб'яжина, вона підготувала до виступів сотні співаків. Завжди починає від роботи з наймолодшими – дітьми із садочка № 9 «Лісова поляна» у Більську-Підляському. Саме від виступу дошкільнят почалися цьогорічні багатогодинні прослуховування.

– Це діти, які беруть участь у заняттях української мови як мови національної меншини, – пояснює Єлизавета Томчук. – Від самого початку проведення конкурсу намагаємося готувати дошкільнят та показувати дитячі народні пісні. Дякуючи таким конкурсам, передаємо дітям традицію, показуємо їм, що українські пісні співають різні покоління, також старші. Починаємо від наймолодших, бо маємо надію, що через рік, два, три роки ці діти знову повернуться на цю сцену та виступлять, мабуть, уже як солісти, в дуєті чи тріо, й у дорослому житті будуть продовжувати українські співочі традиції.

Колектив «Речанька» з білоруськомовного села Козлики в гміні Заблудів

Жінки з Малінників – одні з нечисленних носіїв традиційного підляського фольклору

Без сумніву пані Еля, так учительку української мови звуть її вихованці, багатьом підляським дітям передала любов до української пісні. У цьому році, окрім ансамблю «Сонечко» з садочка, на сцені виступили різні групи колективу «Ранок» та його солістки. Колишні учениці Єлизавети Томчук також були представлені в новому проєкті під назвою «Вечуркі».

– Ми з дівчатами збираємося раз на тиждень, співаємо. І подумали, що візьмемо участь у конкурсі, – говорить Катерина Воевода. – Думали над назвою нашого ансамблю, що зустрічаємося вечорами, та видумали назву «Вечуркі».

– У нашому ансамблі кожний співає від садочка, – доповнює Домініка Гапунович. – Маємо теж дівчину, яка грає на віолончелі. Катя нам запропонувала пісню на конкурс, і ми зібралися.

– Я вирішила приєднатися до проєкту, тому що мені дуже бракувало співу, – пояснює Магдалина Яким'юк. – Я раніше співала у двох інших ансамблях: «Ранок» та «Позитив». Потім поїхала на навчання, народила донечку, і тепер знову мені захотілося поспівати. Дівчата запропонували – і я приєдналася.

У конкурсі української пісні вже багато років беруть участь переважно діти та молодь, крім того, не лише з Більська-Підляського. Десятирічна Ксеня Парфінюк з Черемхи виступала в тріо:

– Намагаюся виступати кожного року. Виступаю, щоб мати спогади. Люблю українські пісні, вони мені подобаються.

Учасників конкурсу оцінювало журі, у складі якого були Алла Ковальчук і Борис Бунь із Рівного та Віта Коцюбайло з Білостока, але родом з-під Рівного. Вони звернули увагу на те, що зараз у конкурсі більше діти, ніж старші виконавці, обирають традиційний фольклор. Були й критичні зауваження: деякі учасники повторювали пісні, з якими уже виступали в минулі роки, не завжди мали добру підготовку, також застереження викликав підбір репертуару.

– Сама назва вказує на те, який репертуар хотілося б почути, – говорить Віта Коцюбайло. – Хотілося б почути підляські пісні, вони можуть бути в опрацюванні, під акомпанемент, але хотілося б більше місцевих пісень.

На жаль, розмовляючи з різними колективами, де співають старші підляшани, та запитуючи їх: «Скуоль берете пісніе?», щораз частіше можна почути досить незвичну відповідь: «З інтернету». Якщо ще років 10-20 тому старші

«Калина» з Білостока єднає воєнних біженців з України та місцевих виконавців

виконавці говорили: «То колісні пісніє наших мам», то зараз така відповідь є рідкістю. Тому й виходить досить курйозна річ – підляський фольклор співають наймолодші, зате представники середнього й старшого поколінь виступають із репертуаром, знайденим в інтернеті.

Попри те, що в конкурсі щораз менше присутні носії колишнього автентичного підляського фольклору, тішить, що багато дітей і молоді продовжують співочі традиції регіону. Тішить також велика залученість виконавців середнього і старшого поколінь, навіть якщо вони воліють знайти в інтернеті маловідому пісню, ніж спробувати заспівати щось місцеве. Однак завдяки цьому в регіоні стають популярними невідомі досі українські пісні. Цікаво, що українська музика подобається й білоруським виконавцям, які протягом багатьох років приїжджають до Більська-Підляського.

Конкурс популяризує українську різножанрову пісню, показує також, що співати можуть усі – як діти, так і пенсіонери, як аматори, так і професіонали, як виконавці автентики, так і любителі сучасної пісні. Для кожного на «Криниці» є своя категорія та місце або відзнака. Головне – спробувати, бо, як говорить Лука Бадовець, це не лише продовження традиції, але й забава. ●

Новий проєкт дівчат із «Ранку» – гурт «Вечуркі»

Дівчатка з Черемхи виконали місцевий фольклор

Григорій СПОДАРИК

Фото автора статті

56-й Дитячий фестиваль української культури в Ельблонзі

Урочистим гала-концертом 19 травня завершився 56-й Дитячий фестиваль української культури в Ельблонзі, який організував Ельблонзький відділ Об'єднання українців у Польщі.

Захід традиційно відбувся у Театрі ім. Александра Севрука, на сцені якого впродовж двох фестивальних днів виступило понад 350 молодих артистів з українських шкіл, пунктів навчання та організацій. Виконавці приїхали з Вармінсько-Мазурського, Поморського, Західнопоморського, Малопольського та Підкарпатського воєводства. Найдовшу відстань подолали гості з Лемківщини («Лемківський перстеник») та Перемишля. Виконавці, як завжди, представили багатство українських народних танців та пісень, продемонстрували декламаторські та акторські здібності. Зокрема, молоді перемишляни з «Вовчої зграї» показали, як звучить український рок, ольштиняни з гурту «Тоя», ансамбль «Мелодія» з Кошаліна чи «Думочка» з Гурова-Ілавецького – сучасні українські пісні, а діти з лемборського пункту навчання української мови виставою «Три ворони» зробили уклін у бік творчості Тараса Шевченка. Водночас найсильнішими були ті виступи, у яких молоді українці віддавали шану Україні, що бореться проти агресора. Фестиваль став також нагодою вшанувати нещодавно померлого Мирона Сича, громадського та політичного лідера нашої громади, постійного гостя фестивалю та його духовного опікуна. Миронові Сичу був присвячений недільний гала-концерт, який відкрила музично-фотографічна презентація про його життя.

– Мирон Сич – це наш приятель, символ ламання стереотипів та упереджень. Він нас учив, як побороти меншовартість і цінувати свою ідентичність, – говорив заступник голови Ельблонзького відділу ОУП Мирослав Притула. Честь покійному віддали також почесні гості заходу: владика Ольштинсько-Гданської єпархії УГКЦ Аркадій Трохановський, консул України в Гданську Олександр Плодистий, мер Ельблонга Пйотр Місан, депутат Сейму РП Яцек Протас, сенатор Єжи Вцісла, уповноважений воєводи у справах нацменшин Пйотр Бачевський. У своїх промовах вони наголошували також на цінності фестивалю у просуванні української культури, а разом із тим багатокультурного і толерантного характеру Вармії та Мазур. Гості запевнили у подальшій підтримці України, перемога якої є гарантією безпеки у Європі та світі.

– Крім Збройних сил України, у нас є ще одна могутня сила – це українська культура. Вона вікова, шанована у світі й розвивається, доказом чого є хоча б наш фестиваль, – відзначав, дякуючи всім за присутність,

голова Ельблонзького відділу ОУП Стефан Дембіцький. У команді ельблонзьких організаторів є також Іванка Шмигельська, яка відповідає за порядок у фестивальних фінансах та логістику. Захід ніколи не був для неї тільки професійним викликом. Зауважила, що особливо зворушують останні фестивалі, котрі проводять у час війни в Україні. Вона сама виступала тоді, коли фестиваль був ще оглядом творчості, а потім на його сцену виходили її діти.

– Я завжди дуже емоційно підходжу до цього заходу і чекаю його кожного року, – підкреслює Іванка Шмигельська. Серед переваг фестивалю називає престиж, пов'язаний з можливістю виступити на театральній сцені, та інтеграцію молодих українців, насамперед тих, які мусили втікати від війни. Важливим для неї є також те, що сюди приїжджають юні артисти не тільки з Вармії та Мазур, але й інших регіонів, де живе українська меншина.

12. →

– Мені завжди подобаються всі виконавці, однак цього року особливо відгукнувся виступ дітей з України, які в Ельблонзі навчаються в суботній школі. Я знаю їхніх мам, вже два роки спільно виплітаємо сітки для української армії. Я дуже сильно переживаю те, що вони не можуть бути в себе і мусять жити на чужині, – ділиться Іванка Шмигельська.

Тим часом голова Перемиського відділу ОУП Ігор Горків оцінив високий організаційний рівень заходу та якісну роботу з дітьми:

– Виступи показали, що не були це проєкти, підготовлені спеціально на фестиваль, а що це є результат системної праці в пунктах навчання, школах та гуртках. Це великий позитив.

Особливо його тішить те, що перед ельблонзькою публікою могли себе представити гурти, які діють при школі ім. Маркіяна Шашкевича у Перемишлі та Народному домі. Нагодою для цього був, зокрема, концерт, проведений у межах фестивалю «Перемишль в Ельблонзі».

– Це також можливість показати, що, попри сотні кілометрів, ми співпрацюємо і підтримуємо одне одного, – додав голова перемиського ОУП. За його сло-

вами, цінність заходу становить і те, що молоді артисти, крім досвіду особистого виступу на театральній сцені, мають можливість подивитися на творчість колег. Для громадських лідерів це теж нагода помітити цікавих виконавців, яких можна запросити на заходи у своєму регіоні. Для учасників з Перемишля приїзд на фестиваль став також способом пізнати туристичні місця регіону – замок у Мальборку, Балтійське море тощо. Варто також підкреслити, що Перемиський відділ ОУП частково профінансував участь своїх артистів у цій події, здобувши кошти від Громадянського фонду ім. Генрика Вуйца.

Звісно, у центрі фестивалю опиняються виступи молодих українців, але він завжди залишається нагодою, щоб подякувати батькам, керівникам та творчим інструкторам. Це завдяки їхній праці й самовідданості кожного травня з Ельблонга у світ шириться повідомлення про силу та могутність української культури. І перспективу, оскільки щороку в ньому беруть участь діти та молодь. Як і кожного року, цей фестиваль закінчився виходом усіх виконавців та їхніх учителів на сцену під звуки козацького маршу, співом гімну України та врученням грамот і подарунків. Організатори повідомили, що синьо-жовтий букет квітів, який увесь час стояв на сцені, покладуть на могилу Мирона Сича. ●

Анна ВІННИЦЬКА

Фото надала авторка статті

У Кошаліні відкрилася виставка «Невидані дипломи»

Іванна була матір'ю двійнят, тож поєднувала навчання й материнство. Мріяла закінчити садово-паркове господарство в Поліському національному університеті та працювати ландшафтною дизайнеркою. Любила малювати, а її дім міг зачарувати запахом згоди, яку вона пекла сама. Іванна з дітьми загинула 8 березня 2022 року на Житомирщині, їй було всього 19 років. Їхній дім зруйнували дві російські авіабомби.

Олександр мріяв отримати диплом журналіста в Черкаському національному університеті, купити власне житло та створити сім'ю. Він обожнював бути за кермом і вже на фронті, куди пішов із впевністю в перемозі України, став водієм патрульного батальйону. Олександр загинув 22 березня 2022 року в центрі Маріуполя під час виконання бойового завдання в групі розвідки, мав 22 роки.

«Якщо не я, то хто?» – це життєве кредо Сергія. Він був скаутом і волонтером, навчався в Українській академії лідерства. Коли почалося повномасштабне вторгнення, Сергій був на заході країни, проте з першого дня поїхав на фронт, що довго приховував від власних батьків. Писав книгу, для якої збирав історії та фотографії побратимів, активно навчався військовій справі. За 4 місяці до смерті одружився зі своєю дівчиною. Загинув 11 жовтня 2023 року в Серебрянському лісі на Луганщині. Йому виповнилося лише 19.

«Невидані дипломи» – така назва міжнародної виставки, де представлено історії 40 українських студентів і студенток, які не закінчили навчання, бо їхнє життя забрала росія, пішовши війною на Україну. Виставка є разючим свідченням мужності, жертвності та героїзму українців. Вона складається з історій та фотографій молодих людей, загиблих внаслідок російської агресії проти України. Усі вони – студенти зі своїми мріями, захопленнями та перспективами на майбутнє. Вони мали б захищати дисертацію, а поїхали боронити свою країну або загинули під час бомбардування. За словами Яцека Везґрая з гуманітарного факультету Кошалінської політехніки, організатора події, необхідно постійно нагадувати про війну в Україні, і саме це робить виставка.

– Кошалінська політехніка – дуже вдале місце для такої виставки, адже у нас навчається багато студентів з України, ровесників тих людей, про яких тут розповідається. «Невидані дипломи» показують безглуздість, жорстокість і трагедію війни та ще раз дають усвідомлення, що вона найбільше зачіпає молодих і невинних людей. Виставка вражає, бо розповідає про тих, у кого все життя було попереду, а на них та їхні сім'ї впала невимовна трагедія. Ми повинні про це постійно нагадувати, – наголосив Яцек Везґрай.

Зараз у Кошалінській політехніці навчається понад двісті українських студентів. Немає жодного напрямку, на якому б не вчилися українці. Політехніка від початку війни підтримує своїх вихованців з України в різний спосіб, а виставка «Невидані дипломи» є ще одним актом солідарності з ними.

– Я б хотів, щоб цієї виставки не було. Фотографії усміхнених молодих людей і опис їхньої трагічної долі розривають серце. Особливо тут, на гуманітарному факультеті, де нас щодня оточують такі ж щасливі, усміхнені, радісні студенти. Ця війна, однак, – не поганий сон. Тому добре, що цю виставку створено, – сказав під час вернісажу проректор із навчальної роботи Кошалінської політехніки, доктор Кшиштоф Васілевський. Відкриття події супроводжувалось науковим засіданням дослідників університету, показом короткометражного фільму «Кінець малювання принцес» режисера Миколая Мельчарека та виступом дитячого гурту «Інтонія», який діє при товаристві «Майстерня».

«Невидані дипломи» вже були показані у 24 країнах світу, серед яких – Японія, Австралія, Канада, Великобританія, Данія, Ірландія, Норвегія, США та Індія. Її презентували в майже 70 університетах. ●

Ілларіон Павлюк «Я бачу, вас цікавить п'ятьма».
Львів: Видавництво Старого Лева. 2023. – 664 с.

Христина ЗАНИК

Чи можна врятувати прокляте місто?

Назва не обманює – цей роман і справді похмурий. З перших сторінок читач потрапляє в тривожну атмосферу. Головний герой – Андрій Гайстер – колишній військовий, солдат французького легіону, який служив в Афганістані. Його життя сповнене невдач, поразок та травматичних подій. Похорон мами. Проблеми у відносинах з жінками. Загадковий жадливий спогад з війни.

Перші сторінки наповнені депресією і сумом, а далі починає закручуватися історія злочинів. Тих, що сталися, і тих, які «заплановані» в майбутньому. Атмосфера стає ще похмурішою, а читати все цікавіше.

Андрюха, як часто називає його автор, працює позаштатним експертом поліції та психологом, допомагає правоохоронцям у розслідуваннях. І в момент несправного горя, щоб переключити його увагу, колега доручає нову важливу справу. Для цього потрібно поїхати з Києва у далеке містечко (селище). Герой мимоволі погоджується, але депресія підкошує, і він вирішує відмовитися. Але це не вдається, бо з ним стаються дивні невідворотні події. Справа ніби засмоктує. Збіги, філософські розмови, бутафорські і моторошні персонажі. А далі трилер – справжня непроглядна темрява.

Роман починається з того, що водій перевозить «на той бік» (читач не розуміє – бік чого: річки? військового конфлікту?) жінку. Але по дорозі він вмовляє її погодитися взяти також маленьку дівчинку. Історія дуже дивна: що тут робить п'ятирічна дівчинка вночі сама? Чому сідає в машину до незнайомих? Жінка також цим обурюється. Відповіді ми знаходимо не одразу. Уже пізніше всі невеличкі історії вплітаються у загальне полотно роману. І вибудовується цілісна картина.

Павлюк – український Стивен Кінг. І це не лестощі автору. Розповідь динамічна і захоплива. Автор так майстерно володіє словом, що кожен опис ситуації чи героя – окрема насолода. Усі випадковості не випадкові. Захопиви

діалоги. Текст багатосаровий. На поверхні – детективна пригода з елементами містики. Але, співставляючи дивних героїв, певні знаки, метафори, натяки на міфічних дійових осіб, читач може побачити багато різних сенсів. Наприклад, боротьбу добра зі злом. Виникає безліч світоглядних питань. Чи можна змінити людину, давши їй шанс? Якщо у кожного свої чорні сторінки і тяга до деструкції, то чи можна врятувати суспільство? І чи є надія для проклятого містечка (селища)? Окреме питання мучить читача: куди ж герой потрапив? Лише наприкінці ми знаходимо пояснення, але воно теж неоднозначне. Кожен зрозуміє його по-своєму.

Буськів Сад – богом забуте місце на карті. А кожен мешканець має свою моторошну таємницю. Час, простір, пам'ять людей у цьому місті – з усім суцільна халепка. У ньому навіть святкова ілюмінація загоряється з переборами, і буква «с» закликає, перетворюючи цей населений пункт на справжній «ад», тобто пекло. А може, це воно і є?

Головний герой, як це буває у містичних творах, намагається перебороти реальність. Але вона пручається. Моментами Андрюха дратує своїм песимізмом, інертністю, а моментами починає вірити, що він може усе змінити.

Особливої динаміки додають колоритні персонажі та паралельні сюжетні лінії. Чого тільки варті ексцентрична монахиня та її нібито сліпий друг з потяга, яким Андрій їде до міста. Вони з'являються у неочікувані моменти і ведуть себе дивно. Ніби не прості люди, а частина якоїсь вищої сили, і, найімовірніше, це не сила добра. У тексті присутня ірреалістичність. Вона виникає так поступово, що читач не встигає отямитись, як потрапляє у дивний світ. У ньому багато магічних елементів та біблійських символів. Гайстер отримує стару картонну течку. Ця папка здатна «народжувати» непередбачувані докази про гріхи мешканців міста. У містечку – ціла плеяда дивних дійових осіб. Найстрашніший з них – серійний вбивця – Звір. Ще один цікавий «персонаж» роману – великий бурій кролик Хантер, який полюбає їсти сиру вовчу печінку. Семирічний хлопчик-попутник у потязі, який пропонує на вибір дві ягоди. І в залежності від вибору здійсниться один з двох сценаріїв. Але обидва лякають. Повсюди знаки. Наприклад, героїня, яка намагається покінчити життя самогубством зі словами: «Я маю піти, щоб повернутися». Повернутися куди і звідки?

Ще один важливий і чудернацький персонаж – чоловік у червоному плащі. Спочатку видається подорожнім, провідником, а пізніше все більше скидається на когось всесильного. Здається, він розчарувався у мешканцях, а проте дає їм шанс через Андрія. Його він теж провокує, випробовує: «Мене цікавить п'ятьма. І вас, я бачу, теж – якщо обрали роботу копатися в людських пороках».

Чоловік веде філософські бесіди, виголошуючи тези, які проходять червоною ниткою у творі: «Ви точно підмітили: людина – тварина. Помилка тільки в тому, що ви знімаєте з неї відповідальність. Але ж призначення великого мозку саме в цьому – в умінні відрізнити світло від темряви! А що ж людина? Використовує його з протилежною метою».

Головний герой проходить трансформацію та веде власну боротьбу. Спочатку вважає, що він поганий

Доктор Григорій КУПРІЯНОВИЧ,
директор Підляського наукового інституту

Про автохтонних українців

У «Нашому слові» від 12 травня 2024 року опубліковано статтю «Науковці та громадські діячі – про закордонне українство», присвячену науковій конференції «Закордонне українство: від історії дослідження до прогнозу розвитку». У статті містяться також згадки про мої вислови, які я хотів би уточнити та доповнити.

Насамперед варто наголосити: дуже важливим є те, що в Україні, незважаючи на війну, що триває, є зацікавлення закордонним українством. Водночас варто підкреслити значення терміна «закордонне українство», який охоплює дві відмінні (якщо йдеться про ситуацію, культурний досвід і спадщину та юридичний статус) спільноти українців за межами України: українську діаспору (мігрантів) та автохтонних українців. Під терміном «автохтонні українці» розуміємо українське населення поза межами української держави, котре є корінним на території, де проживає, а не опинилося там внаслідок міграції протягом останніх десятиліть чи століть. Термін «автохтонні» стосується також тих українців у Польщі, які живуть на території польської держави не внаслідок еміграції, а є нащадками українських мешканців регіонів, де українці були або й досі є корінним населенням – від Лемківщини та Бойківщини до Підляшшя.

Звичайно, хотілося би більшої ніж зараз уваги до автохтонних українців з боку материкової України. Проте не можна говорити про відсутність такої уваги та треба вітати всі прояви зацікавлення української держави автохтонними українцями, які мешкають за її межами. Адже в Україні є дослідники, котрі вивчають культурну спадщину українців, що живуть на своїй рідній землі та є громадянами сусідніх держав. Різні установи та організації України підтримують контакти з автохтонними українцями за межами української держави й співпрацюють із ними. Українські дипломатичні чи консульські установи в окремих країнах налагодили зв'язки з ав-

тохтонними українцями, надаючи їм підтримку. Однією з форм підтримки з боку української держави, попри те, що там триває війна, є фінансування певних проєктів автохтонних українців з бюджету Міністерства закордонних справ України. Наприклад, Підляський науковий інститут минулого року (аналогічно, як і в попередніх роках) отримав від Посольства України в РП дофінансування двох проєктів (забезпечення функціонування інтернет-сторінки, проведення VII Підляської української наукової конференції). Таке доповнення до бюджету проєктів, реалізованих українськими громадськими організаціями, важливе і символічне. Вагомим фактором є також участь дипломатичних представників України у заходах автохтонних українців, що стає свідченням уваги та підтримки.

Коли війна з російським агресором закінчиться перемогою й Україна будуватиме власне мирне життя, потрібно буде випрацювати повноцінну концепцію співпраці та взаємовідносин між Україною та автохтонними українцями, що живуть за межами української держави. Напевно така концепція повинна охоплювати модель постійного зв'язку між материковою Україною та автохтонними українцями; посилене вивчення їхньої культури, мови, історії; системну підтримку для збереження української культурної спадщини за межами України як матеріальної, так і живої української мови та культури, котрі є продовженням багатовікової історії та присутності. Можливо, варто на законодавчому рівні закріпити відповідальність української держави за долю її культури, мови та матеріальної спадщини за межами України, зокрема там, де український спадок є автохтонним. Звичайно, концептуальні праці варто починати вже зараз, при цьому можна користуватися досвідом інших європейських держав. Звісно, тут потрібна взаємодія та співпраця, а також врахування юридичних систем окремих країн та Європейського Союзу. Це все важливо не лише для збереження автохтонної української культури й спадщини за межами української держави, але також для повнішого самоусвідомлення в самій Україні феномена української культури та історії, які формувалися не лише в сучасних межах української держави. Врешті, це все необхідно для адекватного формування модерної української ідентичності, яка мала би бути ідентичністю, що охоплює не лише громадян України, але й українців, що мешкають за межами української держави, зокрема й тих, хто живе в країнах, де розташовані рідні землі їхніх предків. ●

→ і світ поганий, проте йому байдуже. А далі, немов у творі Кафки, намарне змагається з непереборними безглуздими обставинами. І «місто без надії» щоранку підсуває йому нові перешкоди, нових ворогів. Важливу роль у містично-психологічному романі відіграє та сама маленька дівчинка, особлива. Вона не здається сама і стає променем надії для Андрюхи. Саме ця дитина може допомогти йому не здатися.

P.S. Кілька слів про автора.

У перші дні повномасштабного вторгнення Ілларіон Павлюк мобілізувався до Збройних сил. Раніше, вже маючи військовий досвід (у 2015 році він брав участь у ро-

сійсько-українській війні в складі добровольчого батальйону «Гарпун»), Павлюк потрапляє в Головне управління розвідки. А 19 жовтня минулого року його призначають начальником Управління преси та інформації Міністерства оборони. Багатодітний батько. Раніше працював міжнародним журналістом та спеціалізувався на арабо-ізраїльському конфлікті. Інші його романи – «Білий попіл» та «Танець недоумка».

Книга «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» була написана російською мовою, але не була нею видана. На українську її переклала Вікторія Стах. Ілларіон Павлюк погоджував переклад і вносив правки, тому текст не можна вважати просто перекладним. ●

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

Традиция

Традиция єст каменём угольным культуры, але лем живою и створеною не для ока. Деякы людє фурт вмавляють нам, же лем они плачють єй істинно, же істинна жыє лем в них, а они в нєй и для нєй. Такє голосят, медже іншыма, представники деяких Православных церков (вшелеяко повязаных з московским патріархатом). Повідають, же лем їхня жыє згідно з духом первісної Христовой церкви, а так по правді, то патріархія московска не ма нич спільного з первісним Христовом церквом. Кєд было бы так, як бесідують людє, явно або тайно повязаны з московским патріархатом (же лем їхня церкв єст істинна и од століт не змінят ся), то чом москва зове ся третім Римом? Другым был Царгород (Константинополь), який Римом стал задля того, же цїсарє римскы перенесли свій престол власно в Царгород (и володіли в нїм аж до 1453 рока), але до москвы нихто го не переносил.

москва сама назвала ся третім Римом задля того, же од початку хотіла влады не лем над вшиткыма землями, на яких жыють Русине. Заняла прецін землі Грузинів, Ормян, Азерів, Казахів, Бурятів, Якутів, та купета іншых ищы несловянских народів. росия фурт мріє о владі над цілом вселенном Христовом церквом и не перестає стрімити до влады над цілым сьвітом. Выходит з заложыня, же кєд існує єден Бог, то на землі існувати може лем росия, ба она аджи Бога хоче підпорядкувати собі. москале своїм толкують, же росия не потрібує контактів з державами некорючыма ся перед рускым миром, вмавляють, же росия єст як Бог – самовыстарчальна, же вшытко од нєй походить и залежыт.

Соединенє невеличкы и провінційной москвы з величезным, могутнім и вічным Римом выдумал монах Філофей псковского Спасо Єлеазарского монастыря (заразіся по приєднаню пскова до москвы Іваном IV Грозным, та по захопліню Музулманами Царгорода). Першым царьом всея Руси (а так по правді то лем государьом) стал Іван III Василевич, князь невеликого московского князівства. В москві званий єст Іваном Великим, хыбаль зато, же до нього в титулятурі князів столицну москву все спераджал Київ або Володимир (Суздальский). Адже мож повісти, же до Івана III москва не была найважніш-

шым містом державы, хоц была престольным градом. Першый государ для піднесеня значыня невеликой и в сьвіті барз мало товды ищы знаной москвы (знаной лем сусідам) жену взял си з роду посылідного цїсаря Великої Візантії (яка што лем перестала існувати – в 1453 році). Іван III в 1472 році повінчал ся з братаницьом нежыючого юж Константина XI Палеолога, за жену взял си Софію. Він з неіснуючою юж Візантії (колиси барз великой и могутньої) взял не лем жену. Для збільшыня престижу маленького великого князівства московского (яке титулятурну величину вкрало од Великої Князівства Володимирского) перенял візантійского двоголового орла и на московским кремлі запровадил звычайї константинопольского цїсарского двора.

Государі москвы барз скоро задбали о створіню московского патріархату, бо ани в справах віры не хотіли мати пана над собом. Завдякы патріархатови могли володіти не лем тілами и умами, а зазерати в серця и душы представників підкорєных християньских народів. московский патріархат створили царі в 1589 році, Патріарха Антєохійского Йоакима неприхильного москві цар Федір I місяцями вязнил на кремлі. московскы князі не одпушчали, вдало ся їм добити свого грїшми, Йова митрополита москвы на патріарха намастил Патріарх Константинополя Єремїя II, зробыл сесе за грошы Бориса Годунова. Цар заложыл московский патріархат и цар в 1721 році го знюс, Петро I Великий. руску церкву запряг до державного ридвану и чысто підпорядковувал єй воли царів. Гнешнього володаря москвы істория не назве великым, не голосил Україні: *иду на вы*, а идучы з війном бесідувал о нибы то миротворчій операції так званого руского мира.

Не чудує мя, же москва, входяча з війном в Україну, зас голоснішше бубнит, же лем она стоїт на сторожы чыстоты віры и прихильників утверджат в тім, же цілий сьвіт жыє в блуді. москале, бесідуючы о незмінности віры в їхній нибы то Христовій церкві, прїбукот вмовити сьвітови, же лем їхня єст істинна и незмінна и, на жаль, немало наших вірит в сесу брєхню. москва не од гнеска старат ся заняти місце Бога, та не од вчера промовлят Його словами (*Я єси, котрий єси*), та так як Мойсей голосит сьвітови, же: *Суций післал мене до вас* (Вихід 3, 14). Влада гнешньої росії діє так, якбы была новым Ізраїльом. Хочє, жебы сме вздріли в нєй новий нарід выбраний Богом и сразу пристали до нього. Дают нам выбір, барз простий, померти при своїм, або жыти в велікой огромной стране, яку захыщає не лем нибы то *непобедимая армия*, але и справжній Непереможний Бог. Баламутят, як лем можут, просты стежки до Бога старають ся так попутати, жебы створили лябірінт. Втігають нас на бездоріжя, яким сами ходят. Єдиного народа *великой огромной страны* очевидно не было и быти не може, існувал и існує лем в москальских умах. *великая огромная страна*, на жаль, існувала и існує. радянський союз не розлетіс ся 22 червця 1941 рока лем зато, же червеного грабіжника прогнал брунатний грабіжник – істория осудит, котрий гірший. Товды москале з української визвольной пісні створили гимн обороны

42 Лемківська ватра

Ждиня

19>>>>21.07.2024

Łemkowska Watra w Zdyni

выімагінуванаго *отечества* (думам о: *Вставай, страна огромная!* який єст свого роду ковером піснї: *Повстань! Повстань, народе мій!*, лем слова оригіналу змінено на совітску дяку). Народы, скованы москальскым ярмом, товды вдало ся ищы соединити до спільного вызвольного здвигу, до борбы рамено при рамені – бо ворог был зовнішній и гіршый од радянського. В теперішній війні чужых не є, хоц руска телевизия цілий час росіянам толкує, же іхня армія в Україні боре ся нибы то з НАТО. Мож повісти, же маленький путін юж програват, бо в війну з Україном не вдало ся му втягнути Казахстану, Армєніи и Азербайджану, адже членів: *Содружества Независимых Государств* та *Организації Договору о Коллективной Безопасности*, яким росія головує.

Адже, ани в 1941 році, ани пак не было и гнеска тіж в росії не є єдиного народа (хоц москалям вдало ся рідну мову деяким підкорєным народам одобрати), выходит на то, же істория росіян ничого не навчыла. Цілий сьвіт знає, чым закінчыла ся спроба створіня Югославіи (домашньом різанином), тото само што Сербь в Югославіи росіяне роблят гнеска в Україні. Не чудує мя, же москале фурт прібуют творити велику московію, не можу лем зрозуміти поведінки вільного сьвіта, який видит зло и не протидіє так, жебы го стримати.

Не од вчера москале спід знаку путіна и кирила навязуют до ідеї народа wybranого Богом, лем же перемолчуют найважливіше. Бог Якова назвал Ізраїльом задля його службы лем Богу Єдиному. Ізраїл – то человек воюющий (*ізра*) з Богом (*Ель*), але рівночасно приналежащий лем до Бога и лем Йому служащий – так як Яків. Бог змінил Яковови мєно не задля того, жебы в ім'я Боже підбивал іншы народи и приєднивал до свого царства, але жебы своїм служіньом лем Істинному Богу вшыткых до Бога притігал. Яків підступом выдуманым матірьюм выкрал в няня благословінство належне Ісавови (адже найстаршому в роді; москва в подібний спосіб окрала Київ), але цілий час корил ся перед старшым братом, ба аджи звал го своїм паном. Бог выбрал Якова, а не Ісава, не задля сыли, але задля того, же Яків корил ся не лем перед Богом, але и братом. Яків цілий час глядал миру и не хотіл проливати братньої крови. Вздрівшы чысло надходящих люди Ісава, рахуючы ся з розгромом, підчынєных собі люди поділил на два обозы. Мєншый з дітми и женами одослал подальше, жебы хоц част його роду остала живыма. Єднако Бог справил, же вдало ся старшого брата одвести од каїнового гріха (а росія важыла ся піднести руку на Україну). росія не єст и нігда не была Яковом, Ісавом (адже старшым братом Якова) тіж не єст, не стримала ся. Подоба росії и Якова кінчыт ся на тім, же сут молодшы (Яків од Ісава, а росія од Руси-Україны), та на тім, же росія и Яков о свої права борют ся зо вшыткыма, адже з Богом. Величєзну ріжницю мєдже нима робит тото, же росія не завірила Богу так як Яків (а своей хитрости и сили), як и сєсе, же Яків шанувал каждого, а росія лем себе. Яків цінувал аджы тых, котры його не шанували, а путін за натворєне не буде мати свого Пенієль (адже місця, де так як Яків міг бы Бога відіти лице в лице), хыбаль ани по смерти.

Не од гнеска знаме, же вшытко, што жыє, змінят ся, лем Бог єст незмінний, адже не чудуйме ся тому, же культура и традиция, вытворы чловєчого труда, міняють ся. Не вірме барз красьні бесідуючым брехунам, в тім што радят,

КОНКУРС ДЛЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ

ЛЕМКІВЩИНА ОКОМ ДІТИНИ

КАТЕГОРІЯ I КРАЄВИДИ ЛЕМКІВСЬКОГО БЕСКИДУ
КЛАСИ 0 – III

КАТЕГОРІЯ II СЛІДАМИ ЕПІФАНІЯ ДРОВНЯКА
КЛАСИ IV – VIII

ТЕРМІН ПРИСИЛАННЯ ПРАЦ: 10.06.2024

РЕЗУЛЬТАТИ КОНКУРСУ: ЖДИНЯ - 21.07.2024

ДЕТАЛІ НА:
<https://www.lemkounion.pl/konkursy.html>

все глядайме другого дна. Не позерайме лем на тото, што вказуют, кєд не даме собі одобрати права до виджыня полного образу, вздримє тото, што хочут скрити. При міряню нового ґєрка ци жакєта не смотримє лем в єдно дзеркало, бо хоц бы было справжнє и не выкривляло істинны, то и так єдно не вкажє цілой правды о міряным ґєрку ци жакєті. Потрібуєме поради друга, або другого, ци адже и третього дзеркала.

Кєд дахто радит о незмінности руской православії, легко можна му ґамбу заперти, хоц бы тым што сме вышше си наоповідали. Сут и іншы простійшы способы, старчыт зьвідати ся одкале в нибы то незмінній росії взяли ся староверы. Купєта іх перед церковным и державным гоніньом (од 1721 рока церков и держава были начынями получєныма) з рідной землі мусіла втечы, іхні нащадкы до гнеска жыют в Польщы. Мож ся зьвідати, ци знає, же не так давно ищы были такы часы (до 1918 рока), в яких руску Православну церков очолял *Святейший Правительствующий Синод*. Ци знає, же сєс русский синод керуваний был не патріархом, ци іншым поменшым єпископом, а оберпрокуратором, адже царскым урядником и мирянином (кирило єст урядником гнешнього самозваньчого царя).

Не зрозумєтє мя зьлі, зміны не сут злы. Юж барз давно тому Гєраклит з Єфєзу повідал, же: *панта реї* (Та пánта реї), адже, же *вшытко тєчє*. Переконивал, же вшытко барз скоро мінят ся и барз цікаві то зобразувал. Бєсідувал, же не годны сме два раз глойти до той самой річкы (бо береги або вода в нєй буде юж інша). Адже вшытко, што жыє, змінят ся. Правдом єст, же не каждая зміна виходит нам на благо, але кєждє лицємирство (гіпокризия), облуда и вказуваня істинны в кривім дзеркалі злом єст. ●

● ПРОГРАМА святкувань празника Вознесіння Христового 15-16 червня 2024 р. в селі Улюч на Сяніччині

Ласкаво запрошуємо всіх, кому дорога пам'ять про рідне село Улюч, 15-16 червня 2024 року на урочисті Богослужіння празника Вознесення Господа Нашого Ісуса Христа.

Субота 15 червня 2024 р.

14⁰⁰ – молебень при капличці в неіснуючому селі Грушівка

15⁰⁰ – молебень і панахида на місці неіснуючої парафіяльної церкви св. Миколая в Улючі, а після – зустріч при ватрі над Сяном.

Неділя 16 червня 2024 р.

10⁰⁰ – Служба Божа в церкві Вознесення Христового на горі Дубник в Улючі.

Оргкомітет: Богдан Холявка, Данута Снівак, Мирослав Мніх, Іреней Яворницький

*«Бог же не є Бог мертвих, а живих.
Бо в нього всі живі» (Лк.20:38)*

Колектив «шашкевичівки» висловлює щирі співчуття
колезі, вчительці математики та музики

п. Марії Фіцак

з приводу смерті ТАТА

бл. п. Мирона Фіцака

Жодні слова не зменшать душевний біль
від втрати найріднішої людини.

Ми щиро поділяємо Ваше горе і передаємо слова співчуття та підтримки Вам і Вашим рідним.
Нехай спочиває у мирі. Світла та вічна пам'ять!

З пошаною і скорботою –
дирекція, вчителі та всі працівники й учні
перемиської «шашкевичівки»

*«Життя прожите,
вся минулисть... хвилиною здається...»
(Уляна Кравченко)*

Висловлюємо слова співчуття з приводу смерті

бл. п. Мирона Фіцака

Сина Перемиської землі, громадського діяча,
одного з перших, хто здійснив ідею повернення
на рідні землі, успішно спонукав інших
і передавав пам'ять про прадідів від роду в рід.
Прощаємось з дорогим батьком, дідусем, прадідусем
і водночас патріотом, який завжди дуже переживав
за долю України.

Єднаємось у скорботі й молитві
та висловлюємо щире і глибоке співчуття Родині:
**дружині Олі Фіцак і дітям: Марії, Іванові
та Романі, внукам і правнукам.**

Пам'ять про Пана Мирона
назавжди залишиться у наших серцях.
Сотвори, Господи, Світлу Пам'ять.
Нехай Перемиська земля буде Вам пухом,
пане Мироне.

З сумом
Українське вчительське Товариство в Польщі

Із сумом повідомляємо,
що на 88-му році життя померла в Торонто
Ольга Баран з роду Іронка
колишня жителька села Полонна, що на Сяніччині.
Вічна їй пам'ять, а родині щирі співчуття
Односельчани: Микола й Степан Ананевичі

З сумом та болем повідомляємо, що 26 травня 2024 року
після важкої хвороби упокоїлася на 83-му році життя

бл.п. Людвіка «Людка» Вуєц

Народжена у Львові, жінка покійного Генрика «Геня» Вуйца, діячка польської демократичної опозиції ще з 1976 року, активна діячка «Солідарності», пізніше постійно підтримувала всі демократичні та громадянські рухи. Велика Приятелька українців та України. Ми завжди могли розраховувати на підтримку Людки та Геня, яких ще комуністична безпека називала «українськими солідарухами». Вони завжди і у всьому заступалися активно за нас та за наші права. Наш голос був завжди їхнім голосом, який вони відважно та відкрито висловлювали.

Геню та Людка були одне для одного опорами, які несли людям дуже багато добра, розуміння та зичливості. Вони тримали українське небо над Польщею та над Україною. Надіємось, що це небо будуть тримати також й по тому боці. Сім'ї та всім, кому ця смерть спричинила біль та смуток, складаємо щирі слова співчуття. Вічна їй пам'ять!

Від Головної управи ОУП Мирослав Скірка

*«Вогонь життя неждано згас,
Печаль і смуток серце ранять.
Низький уклін Тобі від нас
І вічна Тобі пам'ять»*

З великим жалем ми сприйняли сумну звістку
6 травня 2024 року про передчасну і несподівану смерть

бл. п. Мирослава Малиняка

Зі смертю Мирослава бартошицького громада втратила не-втомного діяча, українського Патріота, людину, яка щирим серцем любила Україну та невтомно їй служила.

Покійний своєю активністю безмежно був відданий українській справі у Польщі. Як співзасновник Початкової школи № 8 ім. Лесі Українки з українською мовою навчання в Бартошицях, активний член Товариства «Калина», яке діє при школі, та управи бартошицького гуртка ОУП, неодноразово доказував усім, що неможливе ставало можливим, а чимало його культурних ініціатив і заходів вдавалося реалізувати. Від початку війни в Україні з усіх сил допомагав Збройним силам України та усім потребуючим у час негоди.

Єднаємось у скорботі та молитві з
**дружиною Анною, дітьми Наталією, Роксаною
і Ярославом та усією родиною.**

Вічна пам'ять ПОКІЙНОМУ!
Нехай вармінсько-мазурська земля буде Тобі,
Мирославе, пухом!

*Любомира Тхір – директорка школи,
вчителі, учні та працівники
Початкової школи № 8 ім. Лесі Українки
з українською мовою навчання в Бартошицях*

Об'єднання
українців
у Польщі

Управа Відділу в Кошаліні

Związek
Ukraińców
w Polsce

Zarząd Oddziału w Koszalinie

Управа кошалінського відділу Об'єднання українців у Польщі
Дирекція Загальноосвітнього Ліцею у Білому Борі ім. Т. Шевченка
Управа фонду ДЕКА, яка веде
Початкову Школу ім. Т. Шевченка в Білому Борі

з а п р о ш у ю т ь н а

У УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ТАБІР

який відбудеться в днях
22 - 30 червня 2024 року,
(9 днів) в Білому Борі.

Організатори забезпечують:

- нічліги та харчування (сніданки, обіди, вечері),
- опіку інструкторів,
- добрі умови,
- екскурсії - поїздки над озеро і море
- спортивні змагання,
- навчання українських пісень,
- та інші атракції.

Приймаємо зголошення дітей
від III до VIII класу початкової школи.

Кількість місць обмежена.

Контакт і зголошення - домівка ОУП в Кошаліні:
тел. 94 342 64 70, або 503 005 378,
електронна адреса:
zup_koszalin@wp.pl
biuro@admedia-consulting.pl

